

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu

CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: INFUZE – PERIFERNÍ ŽILNÍ KANYLACE

Autor materiálu: Bc. Irena Sklenářová

Datum vytvoření: 6. 12. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Ošetřovatelství, 2. ročník

Sada: OS3

Číslo DUM: 17

Tematická oblast: Podávání léků

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 14. 5. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Čoudková, Mgr. Sedláčková, Bc. Sklenářová

Třída: ZDA 2. B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpurná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky s podáváním infuze do periferní žilní kanyly. Prezentace výstižně a názorně zachycuje výklad učitele, který si žáci zaznamenávají do sešitu a využívají při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INFUZE

-

PERIFERNÍ ŽILNÍ

KANYLACE

CÍL: ŽÁK

- objasní důvody zavedení periferní žilní kanyly
- vyjmenuje vhodná místa pro zavedení periferní žilní kanyly
- připraví pomůcky k venepunkci
- objasní komplikace u periferní žilní kanylace
- vyjmenuje zásady postupu aplikace infuzí
- zvládá přípravu infuze
- rozpozná komplikace aplikace infuzí

INFUZNÍ TERAPIE

- vpravení většího množství tekutiny do organismu parenterálním přístupem

MÍSTA APLIKACE INFUZE

PERIFERNÍ ŽILNÍ KATÉTR

DŮVODY ZAVEDENÍ PERIFERNÍ ŽILNÍ KANYLY:

- aplikace i.v. léků
- podávání krevních derivátů
- parenterální výživa
- dehydratace
- neodkladná péče

DRUHY PERIFERNÍCH KANYL

KATÉTR	VYUŽITÍ
oranžová	urgentní transfuze krve
šedá	rychlé transfuze krve, infuze větších objemů u dospělých s dobrými periferními žilami
zelená	pacienti podstupující chirurgické výkony, krevní deriváty, velké množství infuzních roztoků
růžová	velké množství infuzních roztoků (2000 – 3000 ml/24 hodin)
modrá	s dlouhodobou infuzí, s malými žilami, onkologičtí, geriatričtí a pediatričtí pacienti
žlutá	novorozenci nebo starší pacienti, kteří mají křehké a poškozené žíly, onkologičtí pacienti podstupující chemoterapii

1

2

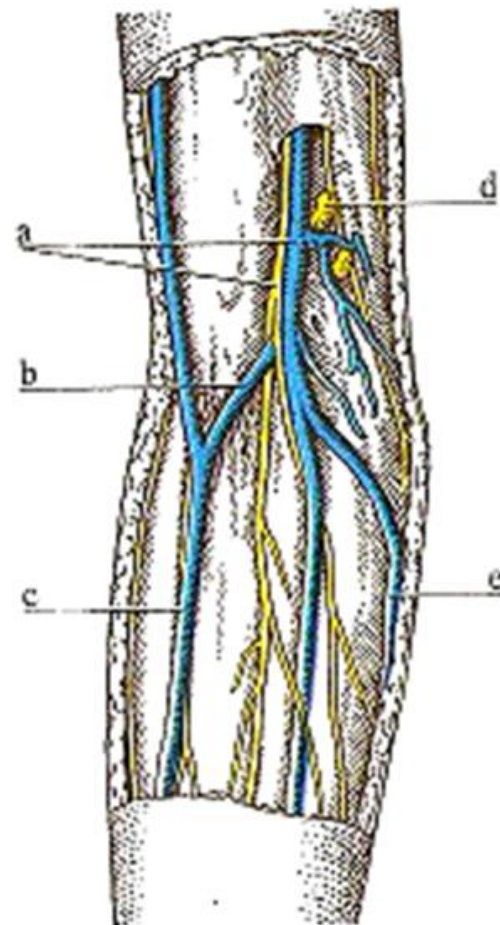
MÍSTA PRO VENEPUNKCI

- **MÍSTA NA HORNÍ KONČETINĚ**
  - žíla královská
  - hlavová žíla
  - šikmá spojka mezi žílou královskou a hlavovou žílou

ŽÍLY LOKETNÍ JAMKY:

3

- a) v. basilica a podkožní senzitivní nerv
- b) šikmá spojka mezi v. basilica a v. cephalica
- c) v. cephalica
- d) mízní uzliny
- e) v. basilica

POMŮCKY:

- periferní žilní katétr
- dezinfekční přípravek na pokožku
- dezinfekční přípravek na ruce
- Esmarchovo obinadlo
- čtverečky buničiny
- nůžky
- náplast
- sterilní krytí

POMŮCKY:

- ochranné rukavice
- emitní miska
- podložka k podložení ruky
- spojovací hadička
- fyziologický roztok k proplachu v 5 – 10 ml stříkačce
- infuze s infuzním setem

POVINNOSTI PŘED VÝKONEM

- připravíme si pomůcky
- poučíme nemocného o výkonu
- uložíme nemocného do pohodlné polohy

POVINNOSTI PŘI VÝKONU

- provedeme hygienickou dezinfekci rukou
- zhodnotíme žilní systém a vybereme místo vpichu
- přiložíme Esmarchovo obinadlo
- dezinfikujeme místo vpichu – necháme zaschnout

POVINNOSTI PŘI VÝKONU

- nasadíme si ochranné rukavice
- zvolíme vhodnou velikost katétru
- upozorníme nemocného na okamžik vpichu
- provedeme vpich
- po zavedení katétru stiskneme žílu nad místem uložení katétru a odstraníme zaváděcí jehlu

POVINNOSTI PŘI VÝKONU

- napojíme spojovací hadičku, propláchneme
- překryjeme místo vpichu sterilním krytím
- připojíme infuzi

POVINNOSTI PO VÝKONU

- označíme sterilní krytí datem a hodinou zavedení
- informujeme nemocného o následné péči
- uklidíme pomůcky

MOŽNOSTI KRYTÍ

- vždy kryjeme sterilně
- kónus a křídýlka podložíme sterilním čtvercem
- místo vpichu fixujeme sterilním krytím
- katétr fixujeme náplastí, prubanem, obvazem

MOŽNOSTI KRYTÍ

- transparentní film vyměňujeme jednou za 3 – 4 dny
- netkaný textil měníme jednou za 48 – 72 hodin
- mulové čtverce měníme jednou za 24 hodin

ZÁZNAM DO DOKUMENTACE

- hodinu zavedení
- místo zavedení
- velikost katétru
- druh krytí
- podpis sestry

KOMPLIKACE

- 1. HEMATOM** - následek propíchnutí žíly
- 2. EXTRAVAZACE** - prosáknutí látek do tkáně mimo cévní řečiště, pálení, bolest, v místě se tvoří zatvrdnutí, otok
- 3. FLEBITIDA** - zánět povrchové žíly
- 4. EMBOLIE** - vzácně vzduchová

KOMPLIKACE

5. **EMBOLIE KREVNÍ SRAŽENINOU** – může vzniknout při prostříkovaní neprůchodné kanyly
6. **ALERGIE** - na dezinfekční prostředek nebo na podávanou látku
7. **NAPÍCHNUTÍ NERVU, NAPÍCHNUTÍ ARTÉRIE**

UZÁVĚR PERIFERNÍHO ŽILNÍHO KATÉTRU

- **MANDRÉN** – jednorázové použití
- **PROPLACH F1/1 + COMBI ZÁTKA** – na krátkodobé uzavření do 6 hodin
- **HEPARINOVÁ ZÁTKA** = 1,8 ml + 0,2 ml heparinu ve spojovací hadičce + Combi zátka

POMŮCKY K UZÁVĚRU PERIFERNÍCHO ŽILNÍHO KATÉTRU

- dezinfekční prostředek na ruce
- podnos
- podložka na podložení
- ochranné rukavice
- sterilní tampóny

POMŮCKY K UZÁVĚRU PERIFERNÍHO ŽILNÍHO KATÉTRU

- dezinfekční prostředek na vstup periferní kanyly
- náplast
- emitní miska
- uzávěr periferní kanyly

POVINNOSTI PŘED VÝKONEM

- připravíme si pomůcky na podnos
- poučíme nemocného o výkonu
- uložíme nemocného do pohodlné polohy

POVINNOSTI PŘI VÝKONU

- hygienická dezinfekce rukou
- nasadíme si ochranné rukavice
- zastavíme infuzi
- před rozpojením spoje dezinfikujeme a necháme zaschnout
- uzavřeme periferní kanylu
- spojovací hadičku fixujeme

POVINNOSTI PO VÝKONU

- ◆ informujeme nemocného o následné péči
- ◆ uklidíme pomůcky

EXTRAKCE PERIFERNÍ ŽILNÍ KANYLY

- po 3 - 4 dnech

POMŮCKY:

- dezinfekční prostředek na ruce
- podnos
- podložení končetiny
- ochranné rukavice
- náplast
- čtverečky buničiny
- emitní miska

POVINNOSTI PŘI VÝKONU – extrakce periferní žilní kanyly

- hygienická dezinfekce rukou
- nasadíme si ochranné rukavice
- šetrně odstraníme původní krytí a odložíme do emitní misky
- extrahujeme katétr
- na místo vpichu přiložíme sterilní tampón
- přelepíme náplastí

POMŮCKY K APLIKACI INFUZE

- pomůcky k zajištění žilního vstupu
- naordinovaný infuzní roztok
- infuzní souprava
- spojovací hadička
- ordinované léky
- infuzní stojan
- pomůcky k zavěšení infuze

9

10

11

12

13

INFUZNÍ PUMPY, DÁVKOVAČE

- elektronické zařízení, slouží k přesnému a kontinuálnímu podání
- vtlačuje léčivo nastaveného množství do cévního systému
- **VYBAVENÍ:** alarm, měřidla, nastavení rychlosti, průtoku (lze nastavit počet kapek za minutu nebo množství ml na hodinu)

14

15

PŘÍPRAVA INFUZE

- dodržujeme aseptický postup
- infuzi připravujeme těsně před podáním
- infuzi připravujeme dle dokumentace
- infuzní láhev označíme štítkem + názvem léku, je-li v infuzi

PŘÍPRAVA INFUZE

- odstraníme kryt, odezinfikujeme zátku a napojíme infuzní soupravu, uzavřeme regulátor průtoku
- naplníme kapkovou komůrku do dvou třetin a provedeme odvzdušnění hadičky

PŘÍPRAVA PACIENTA A PÉČE BĚHEM VÝKONU

- připravíme pacienta psychicky
- připravíme pacienta fyzicky - vyprázdnění, vhodná poloha, oděv, signalizační zařízení
- vybereme vhodné místo vpichu + zavedeme

PŘÍPRAVA PACIENTA A PÉČE BĚHEM VÝKONU

- napojíme infuzní soupravu, regulujeme množství infuzního roztoku (60 – 80 kapek za minutu)
- není-li určeno jinak, podáváme 5ml/min.
(tj. asi 500 ml za 1,5 hodiny), 1ml = 20 kapek

PŘÍPRAVA PACIENTA A PÉČE BĚHEM VÝKONU

- rychlost závisí na věku, tělesné hmotnosti, na stavu pacienta
- kontrolujeme žilní vstup
- provedeme záznam do dokumentace

REGULACE RYCHLOSTI INFUZE (PŘÍKLAD VÝPOČTU)

$$\frac{3\ 000\ \text{ml (celkový objem infuze)}}{24\ \text{hodin (celkový čas infuze)}} = 125\ \text{ml/hod.}$$

KOMPLIKACE INFUZE

CELKOVÉ KOMPLIKACE

- alergická reakce
- oběhové přetížení organismu – dušnost, kopřivka, zvýšená TT
- embolie
- bakteriémie, sepse

KOMPLIKACE INFUZE

MÍSTNÍ KOMPLIKACE

- propíchnutí žíly → zastavení, vyjmutí kanyly
- paravenózní aplikace infuze → zastavení, vyjmutí kanyly
- zánět v místě zavedení → zastavení, vyjmutí kanyly, studený obklad, Heparoid ung.
- rozpojení infuze

KOMPLIKACE INFUZE

MÍSTNÍ KOMPLIKACE

- uzávěr kanyly krevní sraženinou
- poranění nervu → špatné umístění kanyly
- žilní spasmus
- zpomalení nebo zástava přívodu roztoku

VÝMĚNA INFUZNÍ LAHVE

- uzavřeme tlačku, sejmeme infuzní láhev ze stojanu
- přepíchneme set do nové lahve
- nastavíme rychlost, kontrola žilního vstupu
- provedeme záznam do dokumentace

VÝMĚNA INFUZNÍ LAHVE

UKONČENÍ INFUZE

- uzavřeme soupravu tlačkou
- zajistíme žilní vstup (rukavice) proplach
- provedeme úklid pomůcek

PŘETLAKOVÁ INFUZE

- používá se u infuzních lahví z plastu se speciálním uzávěrem, kdy je nutno do organismu rychle dodat léčebnou nebo výživnou látku

ZVLÁŠTNOSTI APLIKACE INFUZE DĚTEM

- asistence dvou sester – fixujeme hlavičku, končetiny se umístí na dlahu a zajistí se obinadlem
- je nutný zvýšený dohled při aplikaci

kombi zátka

port

16

17

OPAKOVÁNÍ

1. Vyjmenujte důvody zavedení periferní žilní kanyly.
2. Vyjmenujte komplikace při zavedení periferní žilní kanyly.
3. Za jak dlouho se odstraňuje, nebo vyměňuje periferní žilní kanyla?
4. K čemu slouží infuzní pumpy a dávkovače?
5. Kdy se provádí přetlaková infuze?

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

1. KELNAROVÁ, Jarmila. Učebnice pro zdravotnické školy: *Ošetřovatelství pro zdravotnické asistenty - 2. ročník, 1.díl*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. ISNB 978-80-247-3105-6

OBRÁZKY:

1., 2. Wikiskripta.eu: Zajištění žilního přístupu: [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW:

http://www.wikiskripta.eu/index.php/Zaji%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD_%C5%BEiln%C3%ADho_p%C5%99%C3%ADstupu

3. DYLEVSKÝ, Ivan, TROJAN, Stanislav. *Učebnice pro zdravotnické školy: Somatologie (I)*. 2,vyd. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, n. p., 1990. str. 221

4.,5. DVOŘÁKOVÁ, Klára. BRAUNOVINY: První kurz „Správné postupy při zavádění a ošetřování periferních žilních kanyl“ ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze ve spolupráci s Aesculap Akademií se uskutečnil 24. září 2008. [online]. 1.11.2008 [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://braunoviny.bb Braun.cz/clanky/spravne-postupy-pri-zavadeni-a-osetrovani-perifernich-zilnich-kanyl/>

6.,7.,8. Multimediální trenažér plánování ošetřovatelské péče: Ošetřovatelské postupy Zavedení periferního žilního katétru : [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://ose.zshk.cz/vyuka/osetrovatejske-postupy.aspx?id=32>

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

9. TRUBAČ, Roman, BRAUNOVINY: Mezinárodní neintervenci poregistrační studie bezpečnosti[online]. 4.3.2011 [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://braunoviny.bbraun.cz/clanky/mezinarodni-neintervencni-poregistracni-studie-bezpecnosti/>
10. POLYMEDShop.eu: Infuzní stojany [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://www.polymedshop.cz/z2958-infuzni-stojan-nerezovy>
11. BRAUNOVINY: Produkt měsíce Ecoflac® plus [online]. 1.4.2011[cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://braunoviny.bbraun.cz/clanky/produkt-mesice-ecoflac-plus/>
- 12., 13. Steriwund: Infuzní sety a spojovací hadičky [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://www.zdravotnicky-material-steriwund.cz/243-infuzni-sety-a-hadicky>
14. Ústav pro péči o matku a dítě: Oddělení OPN 1 – JIP, RES – Infuzní pumpa [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW: <http://www.upmd.cz/?lang=cz&category=1-4-20-91>

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

15. MEDISET + CHIRONAX: Zdravotnická technika - Lineární dávkovač Alaris™ GH PLUS NEW [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW:

http://www.mediset.cz/ivac/infuzni_pumpy_alaris.html

16. Mediform : Distribuce speciálních materiálů pro zdravotnictví - IN ZÁTKA: [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na WWW:

<http://mediform.webblast.cz/default.asp?nDepartmentID=64&nLanguageID=1>

17. Venous Catheter Supplier: Port-A-Cath : [online]. [cit. 2012-07-29]. Dostupný na

WWW: <http://www.tirgan.com/portacat.htm>